

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1899 — Any XXXVII

BARCELONA 21 DE MAIG DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims — Atrassats: 20

L'AVI I EL NÉT

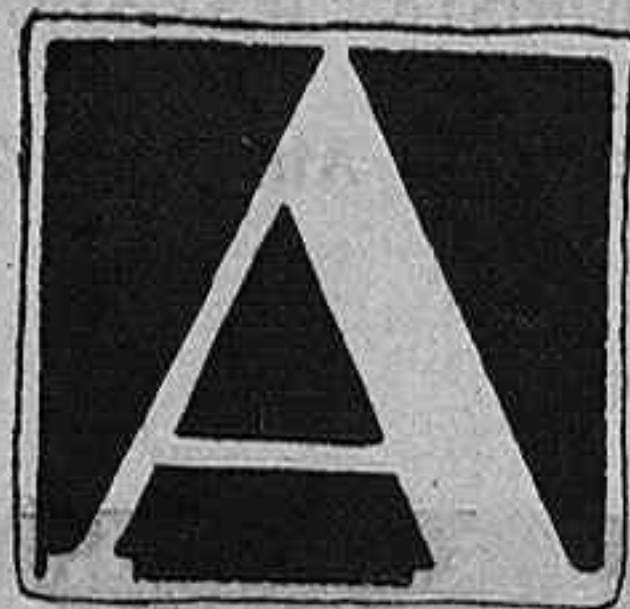
—Veiam,... espero que't sabràs portar com un home.
—Com un mil·lió setcents mil homes.

CRÒNICA

Un sant amic

Tiana hi ha un sant: Sant Ramón Reventós. Quan aquest enginyós varó resta a Barcelona la seva ànima cau vintiquatre vegades al dia en impuresa, més al retornar a la casa pairal de Tiana, la santetat li és permanent gràcia i no hi ha cap altre que respecti i estimi tant els homes, les besties i les plantes, com aquest minyó estrany, que a ciutat maleeix de totes les coses i en el camp les beneeix. Si jo fós músic compondria un cant, a la faisó beethoveniana: «Déu lloat per en Ramón Reventós.» Anònim periodista, vui demanar per a ell un càrrec espiritual i panteista que obtindrà l'aquiescència i la solidaritat de la Societat Protectora d'Animals i Plantes, dels frares franciscans i de les germanes clarisses. Aquest càrrec és el de cronista de les bestioles ciutadanes.

En Martínez Ruiz feu famoses tres aranyes: Rong, King i Pic—sense que aquesta constituís cap profètica al·lusió an el senyor Pich i Pon—en el seu llibre *Antonio Azorín*; en Rudyard Kipling ens ha narrat les gestes de les besties imperials; en Juli Renard escrigué les seves *Histories Naturals*. Però en Reventós ha fet més que veure els símbols d'un animalet o convertir-los en ingeniositat o psicologia. S'ha estimat amb estimació més fonda que la de Sant Francesc, els cavalls i els cucs, els moltons i les puces, els aucells i les mosques. Ajassat a terra, en la terra de Tiana, s'ha passat hores en la contemplació dels escarbats, de les gallinetes i de les formigues i de les cuques llauradores i les de llum, i amb un cuc a la mà ens ha dit que amb allò n'hi havia prou per a estimar la vida i admirar la creació. Sant Francesc no arribà an aquest amor. El sant d'Assís parlava als llops i als aucells i a les tòrtoraes, però mai tingué col·loquis amb les llembrios, ni les formigues, com el sant de Tiana. I s'estima més que Sant Francesc les bestioles, perquè aquest les amansia com si tingués de salvar les seves ànimes no conformant-se amb les decisions supremes que donen al llop bellesa precisament perquè és salvatge.

Aquest home, amb ànima de Noè, hauria de fer-se sant a Barcelona i dir-nos l'hermosura i l'ànima dels animals de ciutat, dels coloms casulans i de les òlives eclesiàstiques; dels goços perduts i d'aquells altres, joguines de *boudoir*; de les burres de la llet; dels cavalls forts del moll i de les pobres cavalleries dels cotxes de lloguer; dels remats que van cap a l'escorxador; dels aucells de la Rambla; de les passades de pinçans i canaris; dels lloros

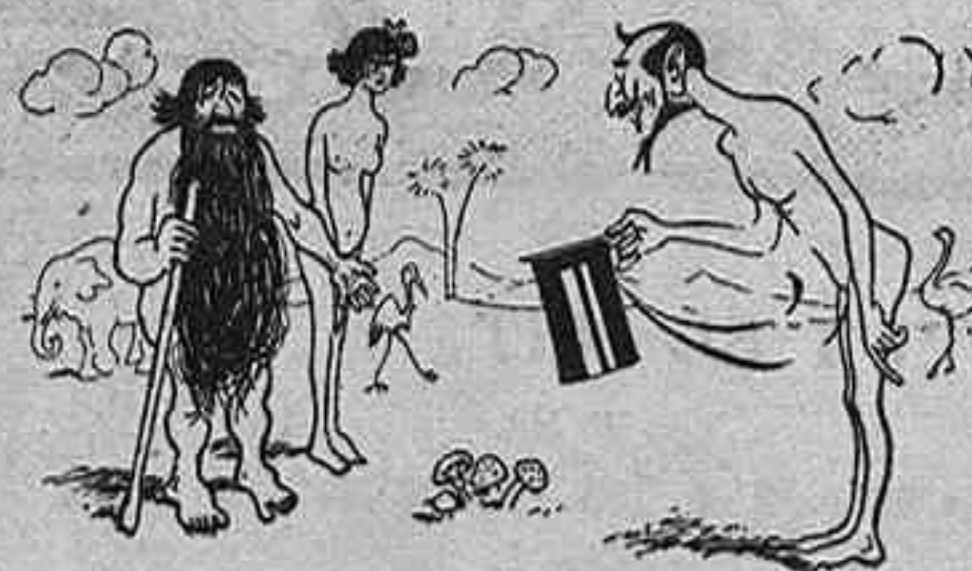
dels americans; de les granotes dels jardins senyorials i dels rossinyols esclaus que canten en la solitud de la nit. I ademés, escriure l'història d'aquestes feres del Parc, començant pels micos libidinosos i finint amb aquesta elefanta que per a ésser animal sagrat no li manca més que ésser pintada de blanc. Si tota aquesta animalia té veterinari, per què no ha de tenir cronista? Si guardians i servidors li cuiden la matèria, per què no hem de mirar per la seva ànima? La biografia del caimàn, no serà més interessant que la del nostre alcalde?...

Jo sé una cosa del caimàn. Un dia el senyor Falqués se va trobar a casa seva amb una gran caixa, que contenia el present que, per a remerciari-li certs favors, li enviava un ric català, viatger pel món. El senyor Falqués, d'aquell present, digne d'un príncep, ne feu immediatament donació a la ciutat. Però a l'hora de treure de la caixa el caimàn, cap municipal ni empleat s'atreuïen a posar mà en aquella fera que esbufegava monstruosament, obrint una boca de drac. El senyor Falqués tingué l'idea de que estant, sens dubte, afamat el caimàn, posaria calma a la seva rabia un dinar suculent i ordenà que fós sacrificat, a la boca del monstre, un tendre goçet. I aixís se feu; mes al goç no l'espantaren ni els esbufecs estridents, ni les potes inquietes, ni la boca caverna del sauri. Se'l mirà, el flairà, i veient que no's movia, llençant tant sols uns esbufecs inofensius, aixecant la pota, llençà damunt d'ell l'orgull dels seus líquids. El caimàn entrà, a l'últim, en el seu safreig. El goç li havia ofert el bateig de la ciutat i rentà de l'ànima del caimàn tot lo que quedava de la vella vida lliure i furiosa.

* * *

Un cavall dels toros va inspirar an en Reventós aquell conte magnífic que's titula *El darrer Centaure*. La pobre bestia mitològica, una vegada en la plaça, rebia les indignacions de la plebs perquè defensava massa al cavall! El dia en que's decideixi a escriure les nostres histories naturals, les dels nostres lloros,—a un ja li va fer apendre l'esperanto,—les de les nostres òlives, les dels nostres cavalls dels toros, les de les nostres feres engabiades, les dels nostres gats—ningú haurà parlat com ell dels animalets. Ni Sant Francesc d'Assís. Perquè Sant Ramón Reventós de Tiana, ha arribat a anar pel món portant en la butxaca un aucell, donant-li menjar de la seva taula i fent-lo beure en la mateixa copa.

PARADOX

Tutti siamo italiani

(MONÒLEG D'UN EXALTAT)

Ja hi som, ja!... Aquells *Mil* d'en Garibaldi s'han tornat dos mil·lions. I aquests dos mil·lions van a lluitar per la santa causa dels aliats. Recuperaran el Trentino, s'apoderaran de tota la costa austriaca, ajudaran a la desfeta dels turcs... Ja hi som, ja!... En el mar llatí no s'hi veuràn mai més intrusos. Des de que estic convençut d'això, que'm comencen a agradar els macarrons. Visca l'Italia!... Visca en Salandra i en D'Annunzio i el Duc dels Abruzzos!...

Pensar que'm feia tan fàstic la musica d'en Puccini, i ara el *racconto* de la Bohème m'emociona tant com *Els Segadors!*... Estic completament *irredento*. Aquesta nit me'm vaig a fer *verbena* a «La Musclera» amb la primera *ragazza* italiana que'm surti al pas. —¡Oh, bella, bella; cara, carina!—li diré—*dammi un bacio patriotico, perche noi siamo tutti italiani!*—I brindarem per les pròximes

futures victòries dels *bersaglieri*, i beurem moscatell del séc i ens farem la il·lusió que és *Lacrima Christi*, i cantarem cançons napolitanes tota la vetlla, i renegarem d'en Giolitti, el mantenedor de la neutralitat, i ens farem petonets platònics, donant-nos el bec com aquells coloms de la *Piazza del Duomo*, de Venècia.

Després em despediré de la *bambina* i me'n aniré a casa. A casa em tancaré al quarto i, abans de ficar-me al llit, resaré tres parenostres civils: Un per en Michel Angelo, un per en Carducci i un per en Garavaglia.

Des de demà compraré cada dia *Il Corriere de la Sera*, em sortiré de formatges a cànn «Martignole» i em faré fer els trajos a cànn Pantaleoni.

Estic disposat a protegir a tots els *sancti-di-guixi* intervencionistes que encepuguin pel carrer i a totes les bailarines i coristes del Liceo que's trobin sense contracta.

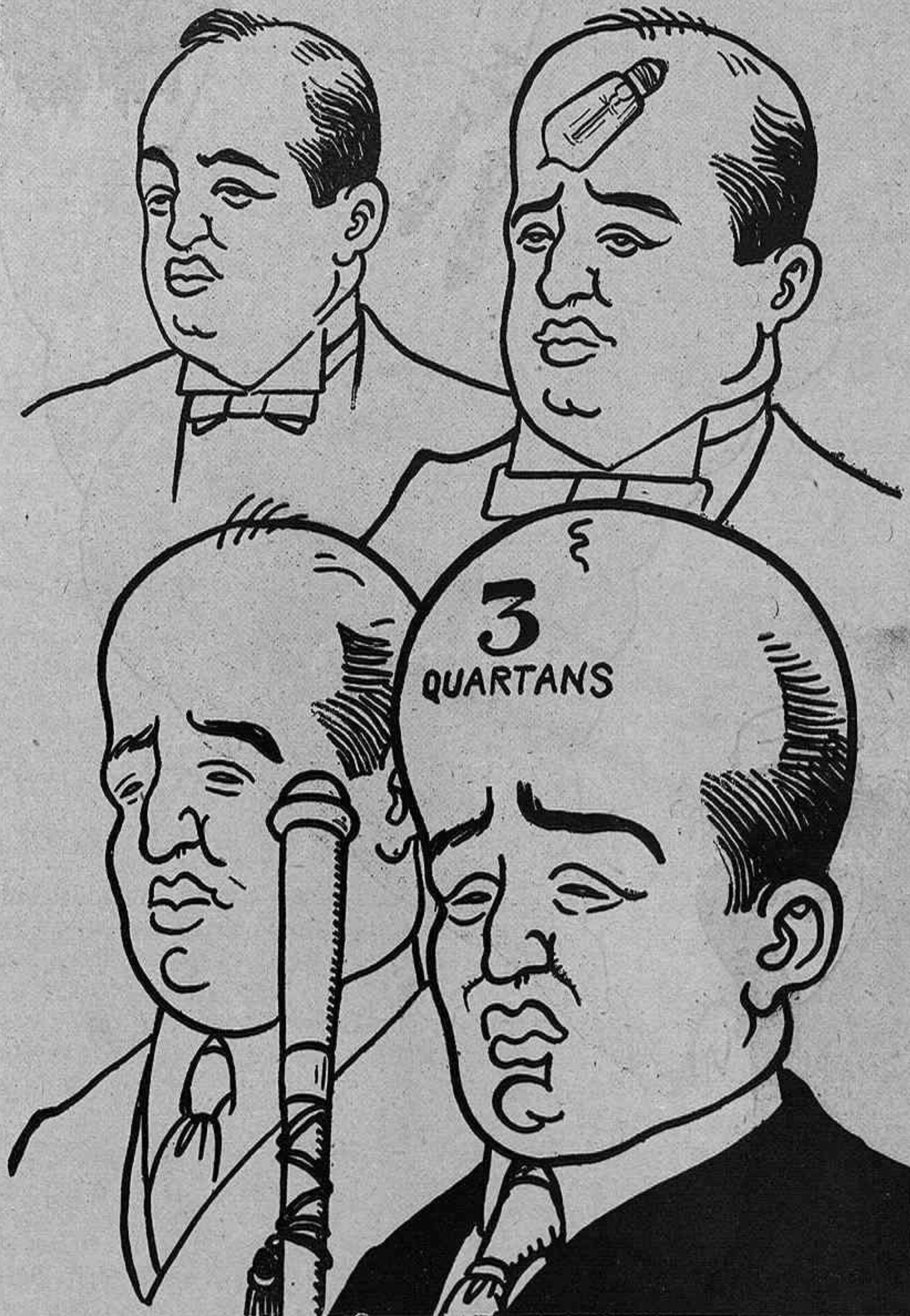
Deixaré a recó el meu poeta de tota la vida, el malaltic Heine. Pessimisme per pessimisme, prefereixo aprendre de memoria els versos d'en Stechetti.

En les converses, empedraré els meus parlaments amb mots i termes italians, tots els que sé d'haver-los après de boca d'en Frégoli i de la Vitaliani: *Per Baco!*—*Diamine!*—*Ecco!*—*Sono stanco*—*Me ne vado*—*Buona notte*—*Tutto è in ordine*—*Capisci, mio caro*—*Brutto affare*—*Addio fratello!* I tots els que's llegeixen en els programes dels concerts: *Allegro vivace*—*Andante con motto*—*Adagio maestoso*, etc., etc.

Vaja que, tota vegada que en Dato m'obliga a ésser neutral, vui que consti la meva franca adhesió a la nova al·liada de la santa causa, i no poguent-me valdre d'altres medis més directes i de major eficàcia, ja ho tinc pensat, adoptaré la costum de parlar en l'idioma del Dante i d'alabar sempre, a tot arreu, la gent i les coses d'Italia, d'aqueixa nació que amb el seu gest heròic ha esdevingut avui la més simpàtica y la més *onnorevole* de les germanes llatines.

Ja està dit, i no me'n torno *in dietro*. Visca la Trieste redimida! Visquen el Sant Pare i en Merletti i l'arroç a la milanesa!

PUM

LA CRBIXENSA DEL CAP D'EN PICH

1. L'home.—2. L'electricista.—3. El regidor.—4. L'alcalde.

Cómo está la sociedad!

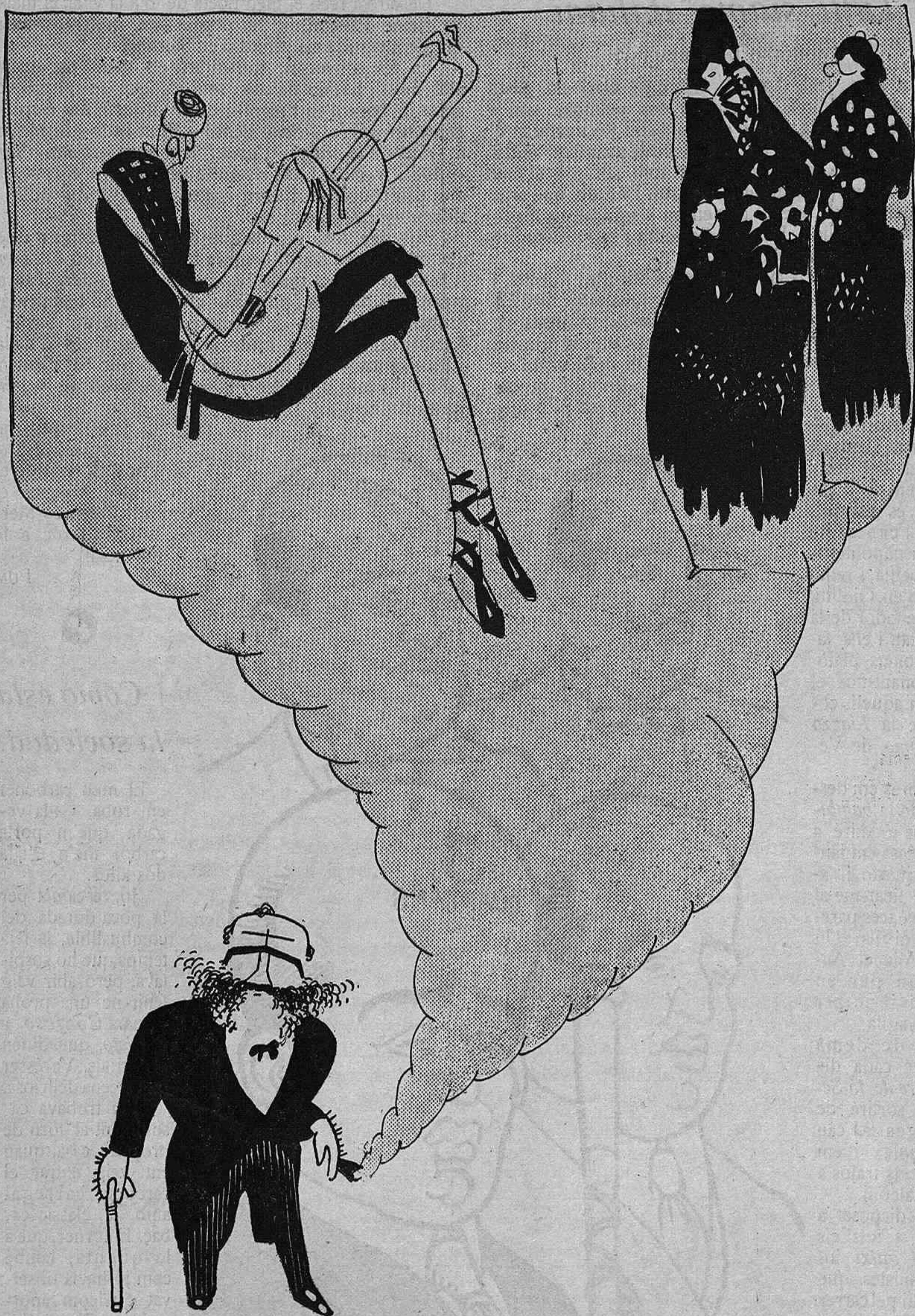
El meu carboner em roba. Cada vegada que'm porta carbó, me'n estafa dos kilos.

Jo, escamat per la poca durada del combustible, ja feia temps que ho sospitava; però ahir vaig tenir-ne una prova plena. *Confeso y convicto*, que diuen els curials. Va ésser una escena deliciosa.

Em trobava casualment al forn de prop de casa, quan em veig entrar el carboner carregat amb el clàssic cabaç. El forner, que a la qüenta, també com jo havia observat quelcom anormal, va deturar-lo.

—Espereu-vos—va dir-li.—El vui pesar aquest carbó.

Parraip4

HERMEN ANGLADA

—Si això del pintar coloraines s'hagués de mesurar per calibres, ja està dit, jo fóra el 42.

I abans que'l carboner hagués pogut refer-se de la seva sorpresa, li pren el cabaç del cap, el posa en una bàscula que hi ha en un recó de la botiga, pega llambregada al pes que senyala la màquina i, girant-se a l'emascarat industrial, li diu molt tranquilament:

—N'hi falten dos kilos. I dos kilos, en una arroba que ha de pesar-ne dèu, representen un vint per cent de... *moros*. Què hi dieu amb això?

Jo, rient interiorment de tan bella jugada, em creia de debò que'l carboner anava a caure's mort de vergonya, però... morir-se heu dit?... Més aixérit que un pèsol, l'home es mira al forner que impacient esperava la resposta, i li diu amb la més perfecta calma:

—Dos kilos... just; ja és això. N'hi ha els vuit que hi ha d'haver.

—Com s'entén, que n'hi ha d'haver vuit?... No us en faig portar una arroba?

—Per això mateix. De dèu, treient-ne dos, en queden vuit.

I amb una serenitat que per ell la voldria el general Joffre quan ordena un moviment, l'home va explicar-se.

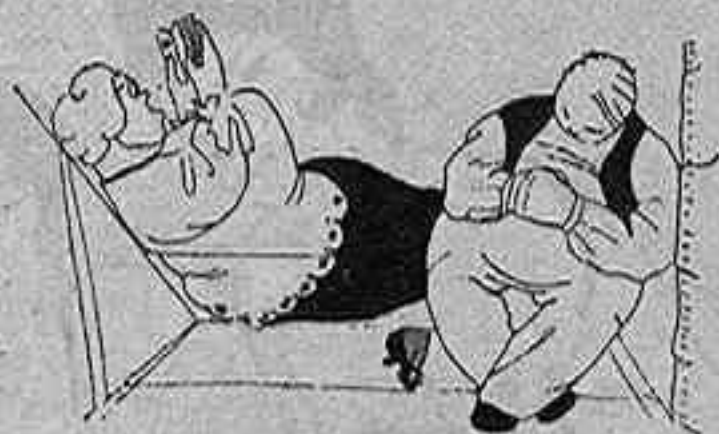
Avui, el carbó està caríssim. Si el públic hagués de pagar-lo al preu que realment val, hi hauria un daltabaix que faria tremolar les pedres. Per no alarmar a la gent ¿quina una s'ha ideat el bon carboner?... Callar, sofrir, no tocar el preu del combustible... i resignar-se a estafar-ne dos kilos en cada arroba.

—D'aquesta manera—va acabar dient-nos—el parroquià en surt indubtablement beneficiat, doncs, de no fer-ho així, aïl, qui sab a quin preu el pagaria avui el carbó!...

Veritat que és magnífic?...

El carboner em roba, però, oïdes les seves explicacions, resulta que, en lloc de poguer-m'hi enfadar, encara li haig de donar les gracies.

MITU

POEMES

PAISATGE

Les onades, com batallons de núvols verds, marxen precipitadament. Sobre'l pont poc segur l'amic i jo semblen dos Budhas en equilibri per miracle. La iola mulla els séus costats i acarona amb la vela el cap calvo del mar. De soptel Visca el promontori d'arena amb el port petitet que's veu llunyà! Visca el promontori ornat amb un collar de barquetes en sec!

COMPARACIÓ, DESPRÉS DE TOT, FORÇA TRADICIONAL

Un gat! Un gat! Un gat! No, és una dòna encaputxada; pot-ser és la meua ànima, més aviat deu ésser Psyquis Persephone! Es quadriculada. Senyora, ensenyeu-me vostra figura humana. Ensenyeu-me-la, senyora.

Al gat! Al gat! Jeu sobre'l meu sofà! Sí! Sí! Es un

—Diu que a Italia han portat an en D'Annunzio triomfalment a coll-i-bè... No el coneixia aqueix torero.

gat! Un gat! M'he posat a treballar i ella ha clavat ses urpes en mon pit! Mercès; però de totes maneres m'estimaria més una altra cosa. Es quadriculada com un tablero de jugar als escacs.

D'això se'n diu una al·lucinació! Me'n vaig a l'avant cambra i ella em segueix.

—Mostreu-me vostra figura humana, oh Persephone! Ella ensenya uns ulls bellíssims, una careta pàl·lida. Ah! Tenir-te aprop, ànima meua! Sentir-te i sapiguer que no ets cap realitat!

EL TRET

Ah! No m'atreveixo a sapiguer, no vui saber. No! No puc decidir-me a aixecar-me per saber! Un tret! Un tret! Ahir a la tarde estava tant trist: pobre la bossa, pobre el cor! Decididament encara que'l Sol hagi fet ja un bon troç de sa via, no em decideixo a saber res... M'estimo més morir-me d'angunia dintre'l llit. Els finestrons encara són closos. Ara ve el *Turc*, segurament ha sentit el tret com jo i em mira tristament. Ma germana, vestint-se em diu:

—Tindríes d'anar a veure què ha passat allà en el bosc d'abets.

No responc. M'agafó la testa amb les dos mans i ploro... Després de tot, pot-ser se tracta d'un caçador

matiner. Ah! No m'atreveixo a saber, no vui saber! Ahir nit estava tant desesperat!...

TESTAMENT

... Finalment li deixo un estoix amb lo que conté, a saber:

Dos figuretes de porcel·lana de Saxonia en forma de S, representant un marquès-pastor i una pastora amb vestit provocatiu, d'un valor aproximat de 100 pessetes.

El queixal del seny.

Ma darrera dent de llet.

I les tres úniques lletres d'amor una miqueta series que he rebut en la vida.

MAX JACOB

Del Jardí dels humoristes

EMBUSTEROS

L'escena té lloc en un poblet del nord de França, on encara no hi han arribat les bales enemigues amb tot i fer nou mesos i mig que estan sobre les armes.

Un dels soldats, avorrit de veure que la batalla es troba estacionaria, i que no se'ls presenta mai la ocasió d'anar endavant ni endarrera, comença a sentir enyorament i, un dia, es decideix a parlar amb el coronel.

El soldat.—Senyor coronel...

El coronel.—Què passa?

El soldat.—Volia demanar-li un favor.

El coronel.—Digues.

El soldat.—Voldria que'm dongués permís per a ausentar-me.

El coronel.—Com s'entén?...

El soldat.—Poca cosa... Una llicència per vuit dies.

El coronel.—I per què els necessites vuit dies, bona peça?

El soldat.—Per anar a París, senyor coronel. La meva dona m'escriu dient-me que's troba molt malalta, que'ls meus fills, les pobres criatures, tampoc estan gaire bé... I demana que hi vagi vuit dies per a posar la casa en ordre... No seran més que vuit dies, senyor coronel.

El coronel.—De bona gana accediria als teus desitjos, però precisament aquest matí s'ha rebut a l'Intendencia una carta de la teva dona dient que no passis ansia per ella ni pels fills; que's troben molt bé, i que no et moguis de la línia de foc per-

que'l seu gran orgull serà el sapiguer, un dia, que has mort per la patria al assalt d'una trinxera.

(Petita pausa.)

El soldat.—Es dir que no em vol donar els vuit dies de llicència, doncs?...

El coronel.—No havent-hi necessitat, com se desprèn de la carta de la teva dona, no.

(Altra petita pausa.)

El soldat.—Senyor coronel... Voldria fer-li una observació.

El coronel.—Digues.

El soldat.—Em promet que no s'enfadarà?

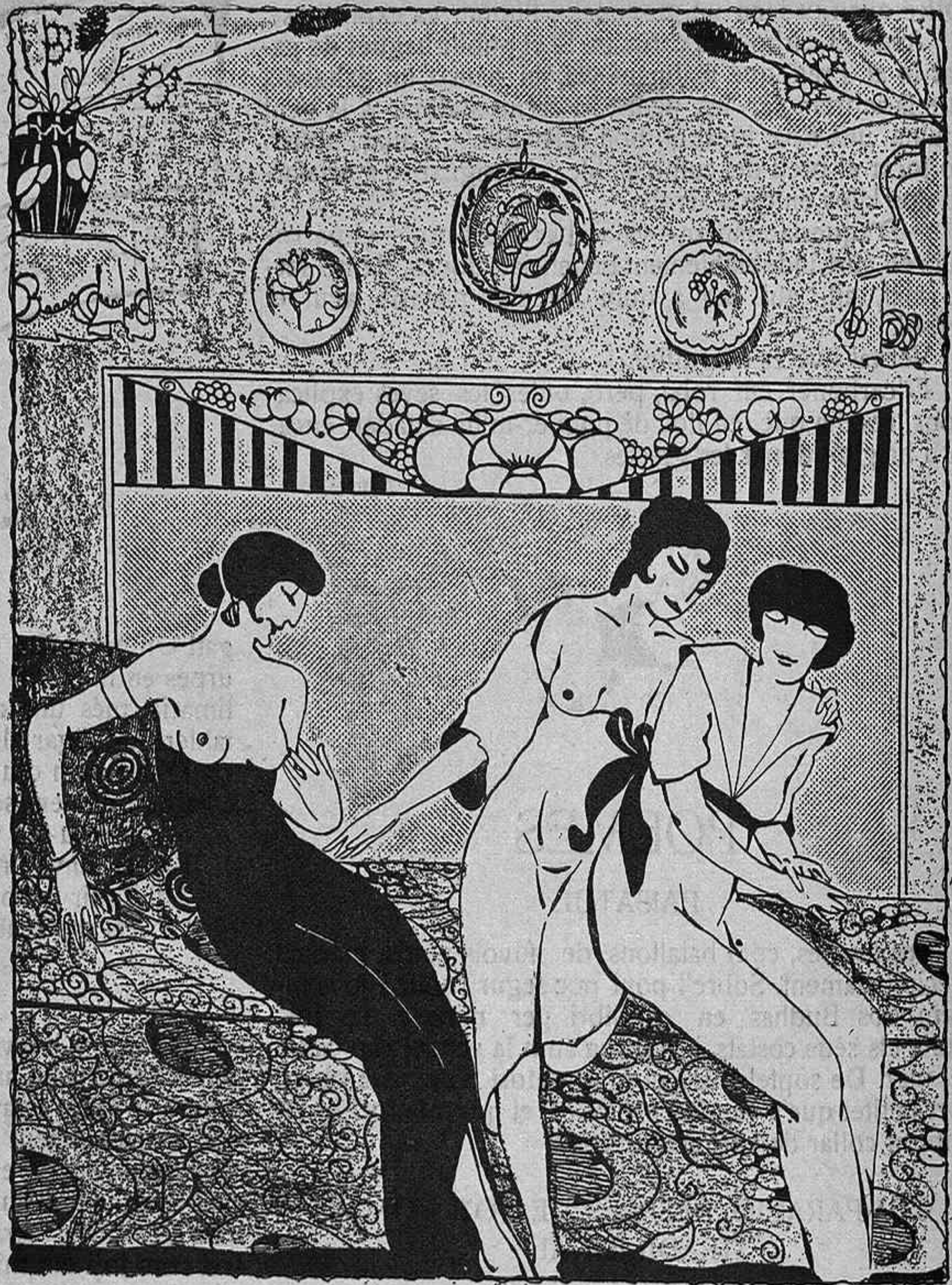
El coronel.—No m'enfadaré; parla.

El soldat.—Doncs sàpiga que aquí hi han dos grans embustersos, i un d'ells soc jo.

El coronel.—Què?...

El soldat.—Que no soc casat, ni sé què cosa és tenir dona ni criatures.

ADELÍ

ENTRE MODELS

—Adéu, que hem d'anar a «posar» pel quadro de *Les tres gracies*.

—Tres gracies, i no més sou dues?

—Oh, noia, tu no hi comptes la gracia del pintor.

GLOSARI

ESPURNES DE LA GUERRA

Avui havem topat amb un simplista pràctic; amb un home de cor, senzill, d'aqueixos que no han llegit gaire lletra d'impremta, però que han après moltes coses en el voluminós llibre de la vida.

El glosador i el simplista han sortit a parlar de la guerra.

—Què me'n diu del desori internacional?—ens ha preguntat.

—Que és un meló verd;—li hem respost.—Que havem d'esperar que maduri i que encara allavors pot-ser ens sortirà carabaça.

—Vol dir que no té arreglo això?

—Així sembla; o no'n té, o no volen que'n tingui, que pels que's maten vé a ésser igual.

L'home senzill, el simplista, ha carregat la seva pipa i, posant mesura a unes paraules de convençut que li eixien de molt endintre, ha seguit:

—Doncs miri: jo em sembla que sí que'n té, d'arreglo. Si els que manegen el «tinglado» diplomàtic pensessin com jo, que no penso gaire, però que tinc bons sentiments per vendre, aviat s'acabaria aquesta guerra.

—Voleu dir?

—Ja s'hauria acabat fa dies; l'endemà de començada, s'hauria acabat.

—I què haurieu fet?

—Senzillament... Quantes nacions neutrals hi hà al món, que's puguin dir civilitzades? que tinguin cara i ulls?... cinquanta?... Doncs una reunió d'aquestes cinquanta nacions; no de diplomàtics, no, ni de militars, que aquests són homes fracassats; de gent de lletres i de ciència; catedràtics, industrials i treballadors. Votació solemne de tots plegats al canto. ¿Quins són els que tenen raó?... Els imperis?... Els aliats? Tot déu a acatar la resolució de l'assemblea. Si el món vota a favor dels alemanys, agafar als aliats i dir-los: Nois, no teniu raó, esteu obcecats, retireu-vos!... I verbigràcia i vice-versa: si la votació és favorable a França i a Anglaterra, agafar als alemanys i: Prou d'aquest coll; de grat o per força us en entorneu a casa i pagueu els desperfectes.

L'home senzill ha respirat, com aquell qui es treu un gran pes de sobre.

I el glosador s'ha dit:

—Realment, el simplista té raó. No sé per què a les cancelleries d'Europa i Amèrica no se'ls pot haver ocorregut la pensada d'aquest neutral, l'únic neutral de debò que havem escoltat amb simpatia.

—Què?... No hi toco?...—ha afegit somrient.

—Es clar que hi toqueu. En això de la guerra, passa com en tot, uns pequen per pecat d'acció, altres per pecat d'omissió. L'imperi alemany, per lo que fa, resulta un

—Et deixes fer un parell de petons?

—No.

—Doncs deixem... un parell de pessetes.

monstre amb un gran cap. Els països neutres, per lo que no fan, van resultant uns monstres sense cap ni peus.

XARAU

EL HILOZOÍSMO COMO MEDIO DE CONCEBIR EL MUNDO, per E. González Blanco. — Un estudi filosòfic atrevidíssim i molt interessant. L'autor, després d'analitzar les bases de la concepció hilozoista, que consisteix en donar vida a la matèria, després de remarcar les conseqüències i aplicacions de dita

ROSER DE TOT L'ANY

—Després que diguin que nosaltres no som artistes.

concepció, investiga l'universalitat de l'esperit, intentant determinar la seva existència com un ésser pur, i la seva essència com acció interior de la mateixa, investigació que's confón amb la de l'infinit.

SANT FRANCESCH, per *M. Jacinto Verdaguer*. — El més sentit i més característic de tots els aplecs de composicions del genial poeta místic. Correspon al volum XV de la col·lecció d'Obres Completes.

MEMORIA. — Del Sindicat de Mestres de música i pianistes de Barcelona.

ALGUNOS HECHOS Y VERDADES, per *D. I. Dalmau*. — Follet de propaganda esperantista.

¡SE M'HA PERDÍO LA COSTILLA! — Monòleg còmic, original de don Felip Pérez Capo.

LA CARICATURA ESPAÑOLA CONTEMPORÁNEA, per *Josep Francés*. — Conferència donada pel seu autor al «Ateneo de Madrid», a primers de març. És un estudi molt ben documentat, escrit en bella forma literaria.

EL VEGUER DE VIC. — Havem rebut fins al quart quadern d'aquest interessant drama d'en Frederic Soler (Pitarra).

LOS CRÍMENES ALEMANES. — Follet de propaganda francòfila en el que s'hi publiquen irrefutables proves, producte dels mateixos alemanys.

REMEMBRANÇA. — Monografia històrica, de don Daniel Samsó; destinada a l'elogi de la més antiga i més simpàtica societat coral de Valls.

VIURE SENSE TREBALLAR. — Monòleg còmic, en prosa, original d'en Lluís Millà.

MEMORIA. — De la Junta de Govern del «Gran Teatro del Liceo».

CRISTO EN LA GUERRA, per *L. Barrio i Morayta*. — Follet en el qual s'hi reproduïx un interessant article publicat en «El Foro Español».

LA PAZ, per *Joan B. Orti*. — Joguina còmica representable... el dia que la representin.

LECTURA POPULAR. — Acaba de sortir el volum 106, que conté una ben triada col·lecció de *Poesies* de donya Victoria Peña d'Amer.

BLOQUEO SALVADOR. — Follet dedicat als industrials i comerciants espanyols, demostratiu de que Espanya, amb la guerra, podria fer hò aquell cèlebre refrà: *No hay mal que por bien no venga*.

REVUE CATALANE. — Orgue de la «Societe d'Études Catalanes», de Perpinyà.

MARXA ROSSELLONESA. — Cant de guerra, lletra i música d'en Carles Grandó.

SEPT SCIENCIES

Si no fós per l'estrena, a «Novedades», del sàinet dels germans Quintero *Isidrn o las 49 provincias*, no hauria pogut resultar més magra la passada setmana en lo que fa referència a coses teatrals.

L'obreta dels Quintero és en veritat, graciosíssima, especialment algun dels tipus que's passen per l'escena fan riure de debó. Hi ha un andalús que's troba a Madrid com si fós a casa seva, senzillament admirable.

L'argument és poca cosa: un llimpia qui amb l'establiment al coll ha corregut tota l'Espanya, aprofita els coneixements obtinguts en sos viatges per fer-se una bona parroquia entre'ls *provincianos* que van a Madrid.

Això, naturalment, dona lloc a mostrar al públic un requitzell de fulanos que quasi sempre fan riure.

En Bergés està admirable en la obreta, lo mateix que la senyoreta Suárez.

Al «Español» fan una mena de melodrama anomenat *Un drama en el fondo del mar*. És cosa de decoracions. Hi ha un vapor que sembla de veres i que s'ensorra com si fós el *Lusitania*; hi han buços; en fi, cosa de molta il·lusió.

Al «Romea» segueixen representant *La espuma del champagne*; ha tingut tant bon èxit com *La garra*, però a nosaltres ens agrada encara menys que aquesta.

Res, que les frases *aceradas* del senyor Linares Rivas no les podem pair. Ens fan més mal de ventre que llet i taronja barrejat. Ademés l'argument és vell i cursi. Això de la noia honrada que la misèria està a punt de fer caure, i que a l'últim no cau, i lo del corrido que s'enterneix i àhduc dona bons consells... Miau! Senyor Linares Rivas, no'n creiem una paraula.

L'interpretació, com sempre en la companyia d'en Morano, admirable.

Endemés, allò del teatre intensiu se n'ha anat en orri. Ni a quinze cèntims tot el dia, volen anar al teatre aquesta gent. Què s'hi farà? Un pare-nostre pels que van errats de comptes.

Al «Circo Ecuestre» hi ha un fulano que corra com un dimoni sobre d'una bicicleta. Anuncien unes feres que diu que fan un melodrama anomenat *La vengança de les feres*. Ja veurem què'n sortirà.

També veurem què fa la senyora Arnall, que debuta el 28 a «Novedades».

I res, anar passant.

SALA MOZART

Aquest dilluns, en l'elegant sala de concerts del carrer de la Canuda, tingué lloc el primer recital Rosa Barella-Aurelia Santcrístófol, (concert 252, a càrrec de l'Associació Musical de Barcelona). Amb aital motiu s'hi congregà un distingit auditori compost principalment de crítics, artistes i aficionats a la bona música.

La senyora Barella en el piano i la noia Santcrístófol amb el violoncel transportaren durant un parell d'hores els nostres esperits a les més pures i excels regions de la bellesa estètica. Una i altra, confonent-se i harmonitzant-se admirablement, interpretaren amb justesa a Haendel, Mendelssohn i César Franck, marcant, per això, cada una de les artistes, el relleu de la seva personalitat. Les tres sonates foren dites amb claretat d'expressió, amb gust i amb sentiment; en particular la darrera, inspirada obra de difícil execució que valgué a les intèrpretes una ovació xardorosa. Per a acallar els aplaudiments, la senyora Barella i la senyoreta Santcrístófol es veieren obligades a donar-nos *propina*, executant, fóra de programa, una peça de les de proba de tècnica, l'interpretació de la qual sigué igualment molt celebrada.

La concorrencia sortí altament complascuda de la festa musical. Rebin ambdues artistes, la més coral felicitació i, per la part que li toca, el professor senyor Soler.

M. R.

Aquesta setmana passada ha sigut de preparació dels grans aconteixements deportius de Pasqua. Exceptuant els partits de Madrid entre les seleccions foot-balistes catalana, castellana i basca per a disputar-se la Copa del príncep d'Àsturies, que acabà amb el triomf dels bascongats, res podríem esmentar que tingui veritable importància.

El diumenge, l'Espanya i l'Espanyol celebraren un partit bastant disputat, que guanyà el darrer per 2 a 1. Se coneix que no eren bascongats els nois de la samarreta vermella!

I dient que diumenge i dilluns vinent tindrem l'Atlètic de Bilbao aquí, jugant un parell de partits amb el nostre Barcelona, hem acabat lo que a foot-ball fa referència. No cal dir amb quina ansia esperem aitals partits, per a conèixer aquests fenòmens del Nord.

Per altra part, el Centre Autonomista de Dependents tingué l'acert de posar en el programa de les festes, que acaba de celebrar amb motiu del XII aniversari de sa fundació, alguns números atlètics i deportius de mar i de terra, entre els quals

sobresortí la festa gimnàstica celebrada en el saló d'actes del Centre, el dijous de la setmana passada.

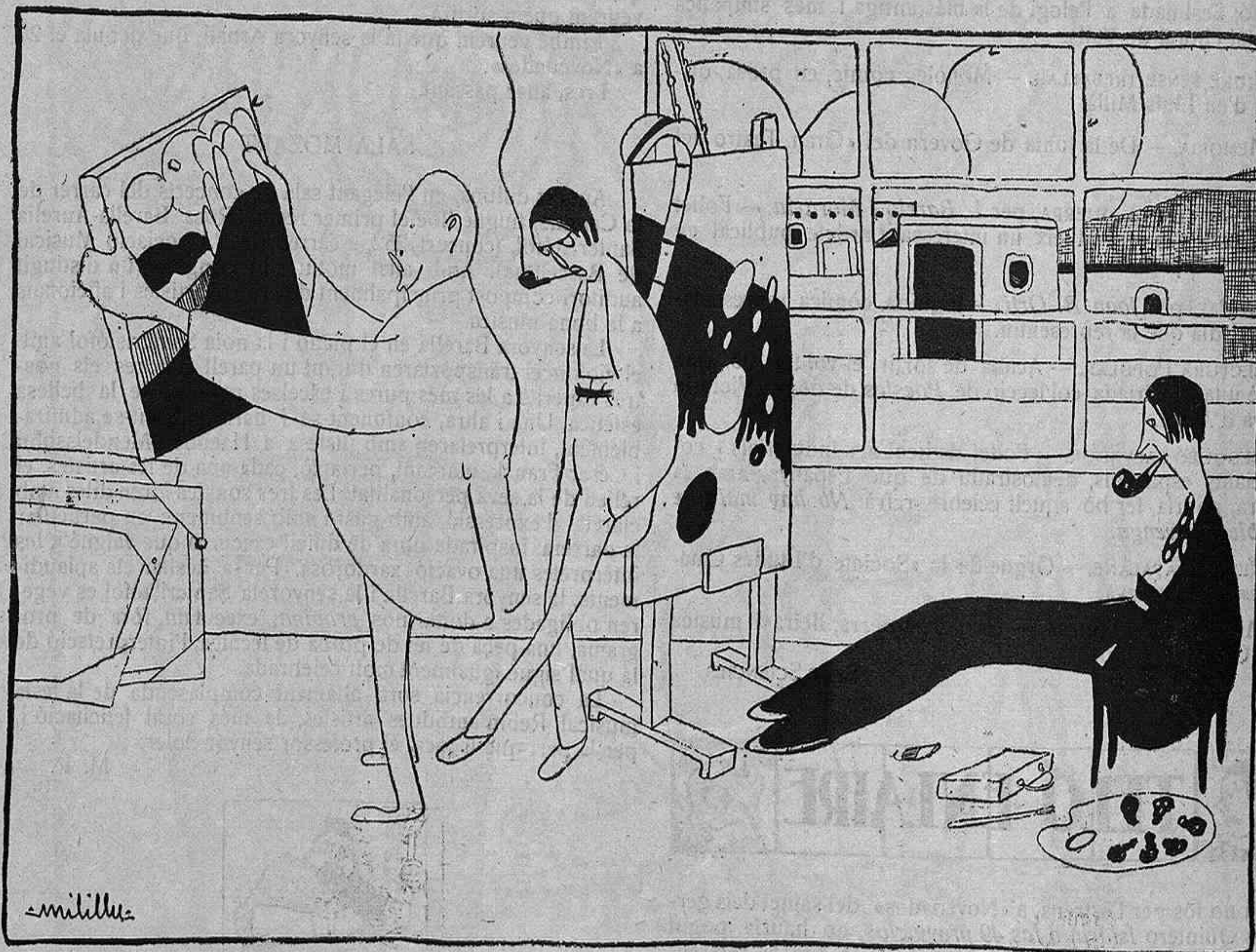
Vinticinco alumnes del gimnàs, a les ordres del seu professor senyor Figueras, executaren una serie d'exercicis de conjunt i individuals amb i sense aparells, que feren la delícia de la nombrosa concurrència mercantil, aixís com femenina, car les nostres dones se van ja aficionant al sport i festes atlètiques.

Una altra nota agradable és la botadura del nou iol italià del R. C. Marítim, efectuada el diumenge passat, i que fou batejat amb el simpàtic nom de Manelic. L'estrenà l'equip d'en Santa (A.), que ha quedat primer en les eliminatòries del Campionat, i que junt amb el d'en Santa (J.) se disputaran diumenge vinent amb els dos equips de iol, que presenta el Club de Mar, la supremacia del rowing a Espanya.

Aquest any, com és de suposar, no vé cap equip estranger, car prou feina tenen amb això de la guerra.

Se'ns havia dit, no obstant, que vindrien Valencia o Alacant, però ho dubtem, perque cada vegada que venen perden i ens sembla que ja estan cansats de perdre.

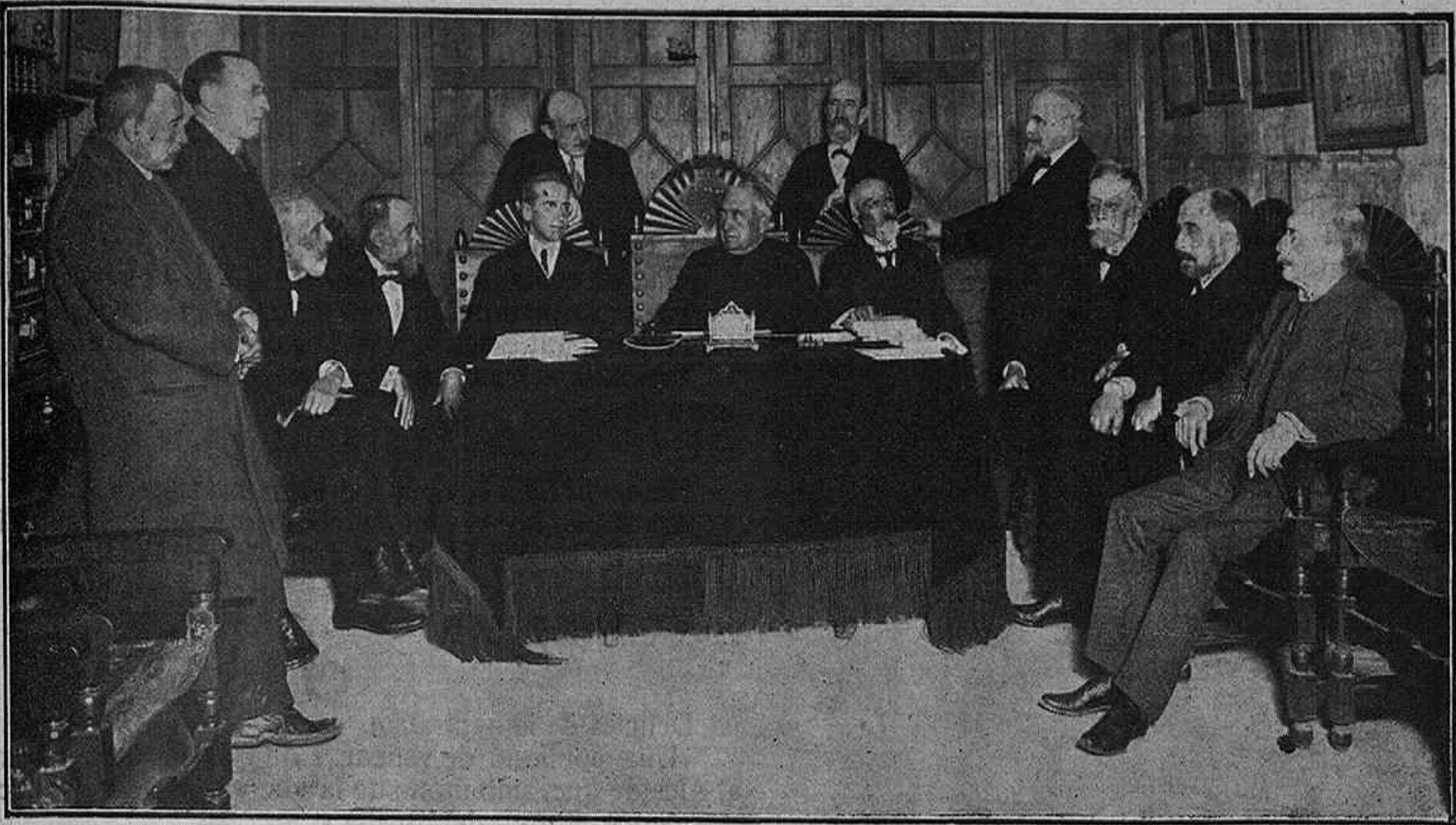
En quant als bascs, que en foot-ball ens han clavat panadera algunes vegades, lo que és en rem no s'atreixen, i, a pesar dels fums de certs periodistes d'allà dalt (ens referim al Nord) que afirmen en saben molt, no recordem de fa molts anys que ens hagin vingut a disputar el Campionat. Aquí, diguin lo que vulguin, som (són, millor dit) els únics en manejar el rem, i festes com la de diumenge, en la que's corren regates de totes menes, en canoa a dotze remes, en canot, en iol, etc., no'n celebren en lloc més d'Espanya tant importants

LA VISITA AL TALLER

—I què representa això?
 —Un cementiri, papà.
 —No'l vendràs, home. No veus que ara tota la terra ho és, un cementiri.

EN PRO DEL NOSTRE IDIOMA

Solemnia acte de constitució de l'«Acadèmia de la Llengua Catalana», formada pels senyors, Roura, Bassegoda, Miquel i Planas, Rahola, Carreras Candi, Moliné i Brasés, Collell, Matheu, Franquesa i Gomis, Picó i Campamar, Guimerá, Genís, i Riera i Bertrán.

Barcelona és la *Meca* del *rowing*, cal proclamar-ho ben alt i *ben dret*. Que la nostra esplèndida activitat deportiva en alguna cosa ha d'èsser la primera.

Encara una altra cosa magnífica hi ha pel dilluns de Pasqua: La cursa de Gran Muntanya *Copa Montseny*, organitzada pel mai prou alabat Centre A. de Dependents, en el Montseny.

Aquesta prova, única que sapiguem s'hagi celebrat a Espanya, és d'uns 25 kilòmetres d'extensió sobre un desnivell de 1560 metres, i s'ha senyalat el trajecte de Gualba a les Agudes, el pic més alt de Catalunya després dels Pirineus (1740 metres), per a efectuar-la.

Constitueix, per lo tant, una prova atlètica, un *cross-country*, com diuen els anglesos, bonic perquè sí, ja que als aliències de la cursa en sí, s'hi afegeix la visió d'un paisatge esplèndid.

Nosaltres que, en època no llunyana, havíem tingut les nostres aficions excursionistes, recordem encara amb fruïció la pujada per la pendent des de'l plà de l'Espinal fins a la font de Briansó, i des d'allí cap al cim on s'hi disfruta un panorama grandios que compensa sobradament la penosa ascensió i on els pulmons s'omplen d'oxigen, la cara de sol i els ulls de llum i d'alegría.

An aquesta joventut, que passeja el seu aburriment per les nostres rambles, que bé li aniria una estada en aquelles serralades! I quin profit més sa i confortador en treuran els atletes que hi prenguin part, acostumats als nostres passeigs plans i secs!

Es un acert per la secció del Centre A. l'haver organitzat una cursa com aquesta, digne coronament a la serie d'actes deportius importants que's celebren aquesta Pasqua granada en la nostra *dolça* Barcelona.

HIP

NOTES D'ART

Don Hermen Anglada ha posat parada en una renglera de sales del Palau de Belles Arts. L'Anglada no exposa per vendre, ja que tot està venut; l'Anglada no exposa per fer diners, ja que si fa pagar per veure els seus quadres i plafons tot-hom sab a quines mans aniràn a parar els diners que puguin arregar-se. Lo que hi ha és que l'Herme és un gata maula, i que tot això del ja està venut, i dels ferits i demés, són romanços, i en aquesta terra, com en totes les terres, el qui no cobra en diners cobra en dinades i l'Anglada se cobrarà en ahs!, en ohs! i en altres exclamacions per l'estil, que serveixen per pagar quan un fa despeses d'admiració.

Nosaltres, la veritat, si la exposició de l'Anglada no'ns hagués plagut hauríem fet l'orni, però no n'hauríem dit mal. Ara, que després de veure acoblades tantes i tantes admirables obres, no solament no'n diem mal, sinó que demanem repòs i una setmana de temps, per fer-ne una lloança digna del col·lorista, digna d'aquest mestre del pintar.

Hem d'anar encara alguna volta a fer el muçol davant de ses teles, aquell muçol que s'hi fixa. Volem veure si endevinem com són fetes certes coses, quines armes gasta aquest decorador extraordinari, si els pinzells, si l'espátula, si els dits, si alguna altra cosa encara.

Volem saber si són cruus o cuits aquells colors, si són barrejats o simples.

De moment no fem més que ah!

No heu vist aquell plafó de Valencia? I aquella senyora amb un mantell negre i or? I aquella tela petita? I les mans? Oh, les mans! Jo que les tinc molt boniques, de sarment, amb els dits llargs, penso oferir la destra a l'Herme, perquè me la mapi quan vulgui fer un guitarrista.

Mentrestant deixin-m'ho veure. D'aquí vuit dies daré ma pobre opinió.

En Padilleta s'ha recordat de que era pintor; benhauradament se n'ha recordat, i ha fet una exposició al «Faians». Carai, i com ha progressat en Padilleta! Nosaltres que ja ens creïem que la seva ànima d'artista, si no de canti, s'havia tornat ànima de gerro de Manisses.

Perfectament, i ara parlant en serio. L'exposició d'en Padilla al «Faians» és una veritable sorpresa per tots els *amateurs* de la ciutat i fóra d'ella que arriben a fruit-la.

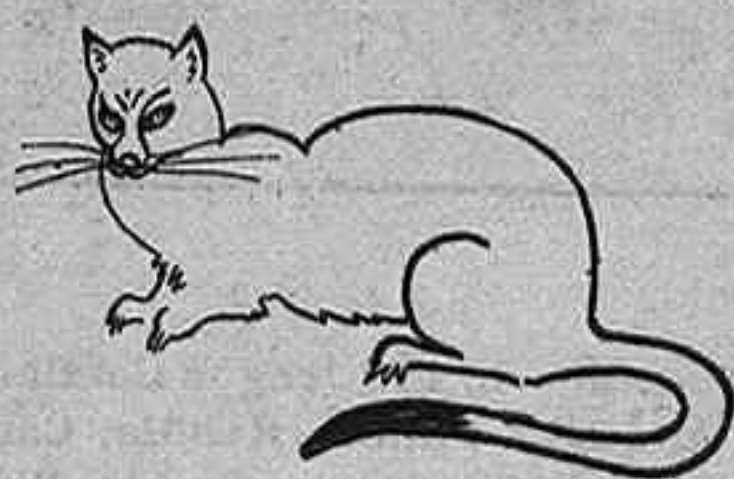
Ja no és lo de abans, quelcom ne resta emperò, però aquestes velles teles no serveixen més que per a fer notar més les excel·lències d'aquells dos bodegons: «El vano xino» i «El gerro blau», que en el nostre entendre són lo més sòlit que ha pintat aquest pintor que's diu Martínez com en Codolà se diu Rodríguez, per poca solta.

«L'alt Empordà» n.º 1, ens encanta com el n.º 4 «Pesca de tonyines», i no ens encanten pas per les mil pessetes que de cada un demana—i més ne valen,—sinó per lo ben pintats, per lo veritat que són, per la honradesa. Mirin si no ho diem per les pessetes, que encara més que aquests ens agrada la tela n.º 12 «Visió del poble al lluny», no són més que 225.

En el 3 «Reflexes» i alguns altres, el senyor Rodríguez Padilla llueix les seves habilitats. Però a nosaltres, plim.

El felicitem coralment.

R.

Pràctics

Uns amics nostres acompanyaren a unes senyores americanes en una visita que feren últimament a nostra mai prou alabada ciutat. Després d'haver-les-hi mostrat la Catedral, la Diputació, el Saló de Cent, la plaça del Rei, Sant Pau, Sant Pere, Llotja, la Sagrada Família, el Paralelo, les cases de'n Gaudí, etc., etc. i d'haver-se negat terminantment a dur-les al Parc ni als museus que en ell radiquen, per por de que'ls hi caigués la cara de vergonya, els nostres amics portaren a les senyores de qui parlem a veure l'històric monestir de Sant Cugat.

Allí admiraren el rosetó, se commogueren contemplant la capa i l'alba del pobre senyor abat assassinat *in illo tempore* i passejaren llargament per aquells claustres que realment són un recreo.

Després, en comptes de pendre el tè de les cinc, prengueren el berenar de quarts de sis; menjaren una amanida, sardines, truites amb pernil, ametlles torrades, panses, taronges i begueren vi, molt.

Després pujaren a l'automòbil (gastaven automòbil) i se feren conduir a dalt del Tibidabo per a fruit l'espectacle de l'il·luminació de Barcelona. L'hermós espectacle que a un amic meu li fa cridar:

—*París se enciende.*

Meno. Els nostres excursionistes començaren a llençar els crits de ritual:

- Admirable!
- Que hermós!
- Una meravella!

Fins a un més poètic se li ocorregué dir:

—Això és el firmament canviat de lloc.

La ianqui desseguida replicà:

—Amic, vol mostrar-me la constel·lació de El Carro?

El poètic caigué mort.

La Mancomunitat *en pleno éxito.*

Han de sapiguer que l'Emprèstit s'ha cobert tres vegades. La subscripció pública era de 6,619 obligacions i el resultat no ha pogut ésser més favorable a l'autonomia.

Les obligacions suscrites ascendeixen al respectable número de

18081

Fixin-s'hi bé; eh, quin cap-i-qua més bonic?

Ara sí que ho havem de confessar: en Prat de la Riba és l'home de la sòrt, i la Mancomunitat ha nascut amb la flor al cul.

Per molts anys sía.

Delícies de la neutralitat.

«Una comissió de venedors de pesca salada ha anunciat al Alcalde que, amb motiu de la guerra, es veuràn precisats a augmentar el preu del bacallà.»

Trobem que això s'hauria d'anunciar als pobres i no als Alcaldes.

Es clar, en Pic haurà dit:

—A mi plim!... Com que no'n menjo!

Més val tart que mai.

Ja tenim la Rambla de les Flors llisa i plana com una catifa. Les llosetes flamants l'han convertida en una pista que dona gust de passar-hi.

Els vianants la travessen ara satisfets, joiosos, amb el somris als llavis, *paladejant-la* amb els peus com si fós una lleminadura.

Passejant per aquell tros de rambla, els pobres ja no sentirem mai més enveja dels que van en cotxe.

Val a dir que tot-hom ha celebrat la millora. Tot-hom menys els callistes.

IL MOSCONE ITALIANO

—Diantre de mosca!... Ja'm comença a fer la santíssima!

LA FIGUERETA DE REAL ORDRE

Si voleu dâ un alegroi
als veïns de Barcelona,
aqueixa figa tan bona
se l'ha de menjâ en Junoy.

Llegim:
«Ha quedado restablecida la normalidad en el servicio de
trenes de la línea del Norte.»
Restablecida?
Però... és que ha existit alguna vegada la normalitat en
aquella línia?

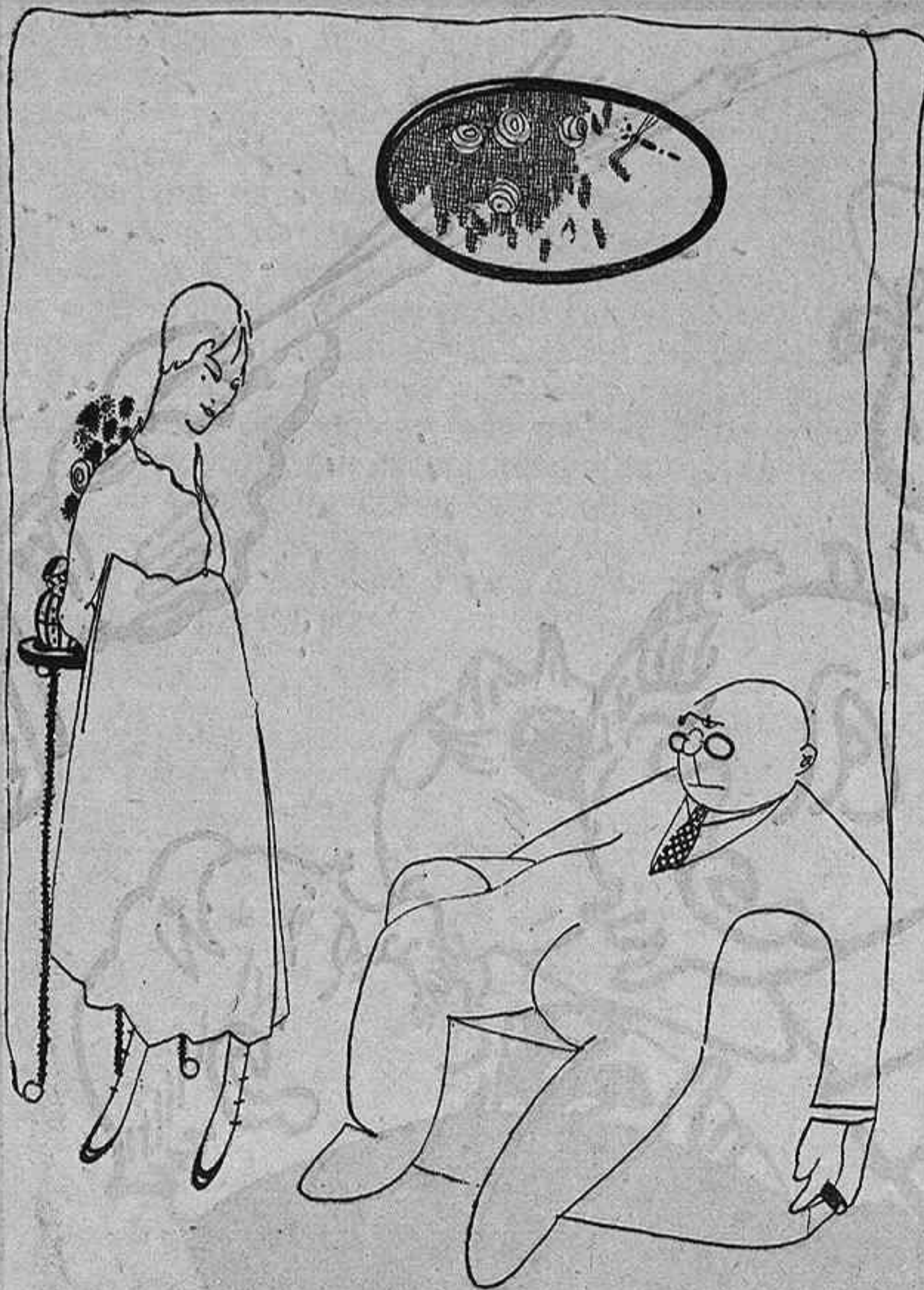
metre als pares que tenen fills menuts i que deixen eines al
alcanç de la seva mà:

Si al homes d'armes, instruits per a les armes, se'ls dispa-
ren *casualment* les armes, què no succeirà a les criatures que
juguïn amb el revólver del papà o amb el salfumant de la
mamà?

L'altre dia, segons noticia facilitada per les autoritats, a un
soldat, centinella del polvorí, se li disparà el fusell amb tan
mala fortuna que... se'n va fer set pedres.
Vetaquí un cas naturalíssim, que no permet comentarís.
No obstant, se'ns acut una petita reflexió que volem tras-

S'ha acabat la Trinitat.
Indiscutible ja, per a tots els aficionats als bous, el gran
triomf del incommensurable Malla, qui, segons pronòstics
dels intel·ligents, entrarà aviat a formar el *tuti* de primers es-
pases al costat del Gallo, en *Joselito* i en *Belmonte*, creiem

LA CONTRACTA

—Es dir que voldries servir en aquesta casa, eh?... Quants anys tens?
 —Disset.
 —No farem res; ets massa feta.

arribada l'hora d'un públic homenatge al valent matador.

Res de banquets ni missatges ni cerimònies. Demanarem al Ajuntament que's dongui el nom de *Malla* a la Rambla de Catalunya.

No era abans aquella via una riera que se'n deia *Riera d'en Malla*?

Doncs s'imposa la restitució.

La qüestió de la vara municipalisca continúa en el mateix estat.

En Boladeres, empenyat en abandonar-la.

El Govern, empenyat en que la retiri.

Els elements lliberals, empenyats en que's nomeni alcalde an en Junoy.

En Junoy, empenyat en ésser-ne.

Els de la *Defensa*, empenyats en que la deixi en Pic.

En Pic, empenyat en no deixar-la *ni a tiros*.

Vaja, que tot-hom està empenyat, fins els pacífics contribuents.

La veritat és que són coses que fan *empenyar*.

Quin rebombori entre'ls crítics teatrals de la premsa diària!

Cert és que no n'hi havia per menys.

Figurin-se que s'ha dit en lletres de motllo que la *vaporosa* artista de vodevil Elena Jordi havia donat vint duros a un

crític per a que's parlés bé d'una obra estrenada en el «Soriano».

Naturalment, tots han saltat com si'ls punxessin les anques amb agulles.

I, naturalment, la cosa s'ha rectificat, i els *chicos* han quedat com abans, incòlumes i sens màcula.

Cobrar vint miserables duros per una revista de teatres!... Quina necessitat ne tenen? Per ventura no'ls dóna molt més el *cuento* dels festivals benèfics?...

En aquests el benefici és més segur i menys exposat. Les artistes paguen amb feina i no's fan fer *recibo*.

El music major de la Banda Municipal, senyor Lamote, al fer-se-li certs càrrecs referents a l'ensopiment amb que's porta la reorganització de la murga, s'excusa dient que «en el mes de novembre va presentar al Ajuntament una Memoria».

Això no priva que'ls mestres reorganitzadors hagin cobrat *sendos sueldos* durant tot aqueix temps.

Resulta, doncs, que l'Ajuntament, que és el que té la *Memoria*, és un desmemoriat.

I que si bé els barcelonins no disfruten d'una banda decent, els seus administradors saben tocar admirablement el violón i ficar-se els quartos a la *bay*.

En tot el mes passat, en el Govern civil no va despatxar-se més que una sola llicència de pesca fluvial.

Una miseria!

Es veu que en això de «agafar peix» ja ningú hi creu.

I és que, d'ençà de tant progrés i de tanta cultura, deuen ésser molts pocs els peixos que's deixen agafar.

Nostre *charmant* governador civil, senyor Andrade, ha estat uns quants dies acatarrat.

Afortunadament, la cosa no ha sigut seria.

Un cop d'aire.

Un cop d'aire que té les seves causes ben determinades.

Deixeu-vos dels esbufets agònics del batlle Boladeres!

En matèries religioses la primera causa del dubte és l'avorrir-se, sobre tot entre gent jove.

El ciclop orb, a qui havien reventat un ull, anava dient que era borni.

Nestor ha deixat de banda tota preocupació amorosa, satisfà les seves necessitats eròtiques i després deixa a la dona en llibertat d'estimar.

Entrem en una oficina del govern. Ens despatxa un home de bones costums, al que coneixem de temps i no'ns fa entretenir expedients, i sempre té un somris als llavis. Però el trobem desconegut. El mirem a la cara i no'ns avenim a que sigui el mateix de la setmana anterior.

Ell somriu i ens diu tot satisfet:

—Es que m'he tallat el bigoti. Van començar a dir-me que m'assemblava an el *Gallo*, i res, vaig fer aquest cop... Tot *por el arte nacional!*... Cada hu hi fa lo que pot.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

ÚLTIMAS PUBLICACIONES

Joaquín Costa	ALEMANIA CONTRA ESPAÑA,	Un tomo Ptas. 3'—
A. Insúa - A. H. Catá	EL AMOR TARDÍO,	» » » 3'—
Manuel Linares Rivas	LA ESPUMA DEL CHAMPAGNE,	» » » 3'50
» » »	LA GARRA,	» » » 3'50
Alberto Insúa	EL PELIGRO,	» » » 3'50
Pío Baroja	CON LA PLUMA Y CON EL SABLE,	» » » 3'50
S. González Anaya	LA SANGRE DE ABEL,	» » » 3'50

SANTIAGO RUSIÑOL

EL CATALÀ DE "LA MANCHA"

Novela llorejada amb el

PREMI FASTENRATH 1915

Un tomo 8.º, en paper de fil

4 pessetes

GLOSARI

PER

XARAU

Un tomo 8.º

UNA pesseta

COLECCIÓN DIAMANTE

TOMO 120

LOS AMIGOS, LOS AMANTES Y LA MUERTE
por GABRIEL MIRÓ

Ptas. 0'50

CARLES DE BRÖSSES

L'ITALIA CLERICAL
Y ARISTOCRATICA
al sigle XVIII
vista per
un personatge francès

Traducció de J. MIRÓ

UNA pesseta

LA FILOSOFÍA DEL HOMBRE QUE TRABAJA Y QUE JUEGA

Antología filosófica de EUGENIO D'ORS

por R. RUCABADO y J. FARRÁN

Un tomo

3 pesetas

BERTA DE
SUTTNER

¡ABAJO LAS ARMAS!

Un tomo en 8.º mayor

UNA PESETA

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviós si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

Oh, déu i emperador!
Senyor de la gran guerra!
Oh, déu i emperador,
com és que us tenen por
els febles de la terra?

Perque mateu els nins
us fan càrrecs terribles?...
perque mateu els nins
amb vostres submarins
i vostres dirigibles?...

Senyor!... No sab la gent
què's diu ni què's demana.
Senyor!... No sab la gent
que envia al cel l'ignocent
és fé obra cristiana.